

28 . Ghidfalău | Comuna: Ghidfalău | Județ: Covasna | Punct: Bedeháza - terasa răsăriteană a Râului Olt, pe o lungime de aproximativ 3 km | Anul: 2023

Anul: 2023

Cod RAN: 64354.03

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Neolitic, Epoca bronzului, Hallstatt, La Tène, Epoca post-romană, Medievală - Neprecizată

Tipuri sit: descoperire izolată

Autori: Maria-Magdalena Ștefan, Alexandru Popa, Dan Lucian Buzea, József Puskás, Dan Ștefan, Zsigmond Loránd Bordi

Instituții: Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe

Nr. autorizație: 21

Data autorizației: 2023-04-04

Raport de cercetare arheologică de la Ghidfalău și mun. Sfântu Gheorghe, jud. Covasna, Punct: Bedeháza - terasa răsăriteană a Râului Olt, pe o lungime de aproximativ 3 km

Rezumat

Situația arheologică de la Sfântu Gheorghe - Bedegaza a fost descoperită în 1912, în timpul lucrărilor de construcție a căii ferate pe traseul Sfântu Gheorghe – Miercurea Ciuc. Săpăturile inițiale din 1912-1914, conduse de Fr. László, au scos la iveală 38 de gropi atribuite perioadei dacice. Săpăturile ulterioare din 1949-1950, publicate de Horedt și colab. (1956), au scos la iveală structuri și descoperiri în majoritate din perioada dacică, dar și din diverse alte perioade, inclusiv Neolitic, Epoca Bronzului, post-romană și medievală.

La mijlocul secolului XX, situl a devenit cunoscut sub denumirea de Sfântu Gheorghe Bedeháza, deși o mare parte se află în Ghidfalău, Covasna. Analiza critică și cercetările recente indică o prevalență a structurilor adânci, probabil gropi simbolice sau sacre, împreună cu structuri liniare. Provocările persistă în verificarea prezenței fragmentelor de locuințe și în definirea unui nivel cultural distinct.

În perioada 2021-2023, au fost realizate studii arheologice preventive din cauza extinderii exploatării resurselor minerale în apropierea localității Ghidfalău. Săpăturile au scos la iveală gropi dacice și medievale, unele conținând schelete umane și animale. De asemenea, un proiect de construcție a unui drum a declanșat noi cercetări în 2018, care au dus la descoperirea a numeroase gropi cu depuneri de vase din perioadele dacică și medievală.

Cercetările recente (2017-2023) și studiile geofizice au confirmat unitatea sitului pe o arie mai mare decât se estimase inițial. Având în vedere importanța sa în diverse perioade istorice, a fost inițiat un proiect de cercetare sistematică pe termen lung pentru a integra rezultatele anterioare, a defini limitele sitului și a înțelege tiparele de ocupare.

Campania din 2023 a avut ca scop identificarea spațială a săpăturilor din 1949-1950. S-au utilizat investigații geofizice, modelare 3D a terenului și măsurători topo-geodezice noi. Săpăturile din două zone au scos la iveală gropi dacice și medievale, un complex adânc medieval interpretat ca subsolul unei locuințe și zone cu materiale preistorice în poziții secundare. Descoperirile săpăturilor mai vechi au fost localizate precis pe noi hărți.

Raport

Situl a fost descoperit în anul 1912, cel mai probabil cu ocazia unor lucrări de reamenajare a căii ferate Sfântu Gheorghe – Miercurea Ciuc (acum, parte a magistralei CFR 400). În săpăturile din anii 1912-1914 conduse de către Fr. László au fost cercetate 38 de gropi, materialului descoperit în acestea fiind atribuit

perioadei dacice. Săpăturile au fost reluate în anii 1949-1950 de un colectiv condus de către M. Macrea, între obiectivele declarate atunci (Horedt et al 1956, 7) fiind și cercetarea unei posibile ocupări a sitului de către slavi. Cele mai multe dintre descoperiri sunt din perioada dacică, cel mai des discutat în literatura de specialitate fiind un depozit de vase întregi, dar și din neolitic, epoca bronzului, perioada post-romană și medievală. Tot în anii 1949-1950 au mai fost cercetate o serie de gropi, majoritatea din perioada dacică, în zona străzii Epreștet, nu departe de Gara de la Sfântu Gheorghe (Macrea et al 1951, 392). Încă de atunci au fost remarcate asemănările dintre aceste gropi și peisajul arheologic cunoscut la Bedeháza. Din acest motiv, K. Horedt a considerat că este posibil ca situl de la Bedeháza să fi ocupat o suprafață mult mai mare. Prin cercetările efectuate la începutul și apoi la mijlocul sec. XX, situl a devenit cunoscut sub numele Sfântu Gheorghe Bedeháza, cu toate că, așa cum vom vedea, o mare parte din suprafața acestui sit se află pe teritoriul comunei Ghidfalau, jud. Covasna. Numele acestui sit a fost ales datorită apropierii de locul unei foste mori, ale căror urme se văd și astăzi în vadul Oltului. În rezumat, în această primă perioadă a cercetărilor au fost descoperite structuri, majoritatea adâncite (interpretate drept gropi cu depuneri, unele dintre acestea cu schelete de copii, locuințe, vetre și alte instalații de foc) și materiale arheologice reprezentative pentru perioada neolitică (c. Criș), epoca bronzului (c. Wietenberg), perioada dacică, perioada post romană și perioada medievală. Mult mai târziu, o serie de proiecte edilitare și de exploatare a resurselor au impus o reluare a cercetărilor în situl de la Bedeháza. La aproximativ 2 km către nord față de zonele cercetate de către Fr. Laszlo și, mai apoi, de către K. Horedt, extinderea unei exploatare de resurse minerale într-o carieră aflată pe teritoriul comunei Ghidfalau a impus o serie de cercetări arheologice preventive în anii 2021-2023. Cu acest prilej au fost dezvelite mai multe gropi cu depuneri din perioada dacică, unele dintre acestea cu schelete umane, copil și adult, dar și de animale depuse în conexiune anatomică (porc, cal). Cu ocazia începerii lucrărilor de proiectare și apoi de construcție a Variantei Ocolitoare a Municipiului Sfântu Gheorghe zona a fost cercetată mai întâi în cadrul unui proiect de diagnostic arheologic (2018), urmat mai apoi de un proiect de cercetare arheologică preventivă în zona de sit afectată de lucrările de construcție a noii șosele. Cercetările preventive au fost realizate de către un colectiv de la Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan". Cu aceste prilej au fost dezvelite și cercetate numeroase gropi cu depuneri de vase din perioadele dacică și medievală. Un proiect de extindere a unei balastiere a afectat partea de nord a sitului. Numeroase cercetări de suprafață și investigații geofizice realizate între anii 2017 și 2023 au confirmat unitatea sitului arheologic de la Bedeháza, pe o zonă mult extinsă pe axa nord-sud față de estimarea inițială a lui Kurt Horedt, chiar dacă intensitatea și predominanța depunerilor dintr-o epocă sau alta pot diferi de la o micro-zonă la alta. Analiza critică a cercetărilor anterioare, dar și a noilor cercetări relevă o predominanță a complexelor adâncite, cel mai probabil gropi cu depuneri, realizate în scop simbolic sau din sfera sacră. Există și structuri lineare. În cercetările mai vechi au fost menționate fragmente de locuințe, dar prezența acestora ar trebui verificată. În sfârșit, o problemă dificilă este aceea a punerii în evidență și caracterizării unui posibil nivel de cultură. În toate observațiile stratigrafice realizate până acum nu au fost găsite elementele sigure pentru precizarea unui astfel de nivel de cultură. Având în vedere importanța sitului pentru mai multe perioade din preistorie și până în perioada medievală, a fost considerată oportună și necesară inițierea unui proiect multianual de cercetare sistematică în situl arheologic de la Bedeháza. Obiectivele generale ale acestui proiect sunt: integrarea cercetărilor anterioare într-un singur cadru documentar și interpretativ, stabilirea limitelor sitului, stabilirea formelor de ocupare a sitului în diversele perioade preistorice și istorice din care au fost descoperite vestigii. Obiectivul campaniei anului 2023 a fost acela de a identifica (referenția spațial) săpăturile realizate în anii 1949-1950, publicate de către Horedt și colectiv în anul 1956. Pentru aceasta au fost folosite investigații geofizice realizate în anii anteriori cu ocazia proiectelor de arheologie contractuală, au fost executate investigații geofizice noi, au fost realizate modelări 3D ale terenului pornind de la imagini oblice și perpendiculare înregistrate de la mică înălțime cu ajutorul dronelor și au fost executate măsurători topo-geodezice noi. Folosind rezultatele acestor cercetări interdisciplinare, au fost executate săpături în două suprafețe în zona marginii terasei în care au fost realizate săpăturile din anii 1949-1950. În noile săpături au fost dezvelite gropi din perioada dacică și medievală, un complex adâncit din perioada medievală, considerat subsolul unei locuințe, în baza datelor de până acum, două zone în care materialele preistorice au fost găsite în poziție secundară, aruncate pe pantă. În cea de a doua suprafață au fost puse în evidență urmele a două dintre săpăturile din anii 1949-1950. Alături de datele de teledetecție, identificarea în săpătură a urmelor săpăturilor mai vechi permite poziționarea precisă a acestora în noile hărți

și planuri de șantier.

Informații suplimentare online

[Raportul 7084 din cronica.cimec.ro](https://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](https://mapserver.cimec.ro)
